

01.02.2021

Asia/7

§ 79

V 17.2.2021, Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite Aino Acktén huvilan muuttamisesta Suomen jännien naisten museoksi

HEL 2020-010197 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Laisaari ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Aino Acktén huvilasta tehdään Suomen historian jännien naisten elävä museo.

Kaupunginhallitus katsoo, että Aino Acktén huvilan suunnittelua tulee jatkaa vuoden 2019 osallistuvan budjetoinnin ehdotuksen pohjalta, eikä siitä ole perusteltua tehdä aloitteessa ehdotettua museota.

Rakennus- ja kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan ainutlaatuisen huvilan tulevaisuutta tulee suunnitella ensisijaisesti rakennuksen ja sen ympäristön omilla ehdoilla ja niitä kunnioittaen. Huvila olisi toivottavaa saada kaupunkilaisten käyttöön esimerkiksi kulttuuri- ja taidetapahtumien näyttämönä.

Huvilan kunnostaminen ja suunnittelu Kaakkois-Helsingin kulttuuripaikaksi sai alueella eniten ääniä OmaStadi-äänestyksessä vuonna 2019.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

01.02.2021

Ehdotuksen mukaan huvilassa voitaisiin kunnostuksen jälkeen järjestää konsertteja ja erilaisia asukkaiden tapaamistilaisuuksia.

Kunnostuksen suunnitteluun varattiin 100 000 euroa, jolla on teetetty laaja kuntotutkimus vuoden 2020 aikana. Sen mukaan rakennus on saatettavissa kuntoon vain laajamittaisella peruskorjauksella, jossa jo syntyneet vauriot poistetaan ja rakenteita muutetaan turvallisemmiksi. Oleellisena osana on rakenteiden kosteuskuormituksen pienentäminen.

Kuntotutkimuksen pohjalta arvioidaan huvilan rakenteiden korjattavuutta, korjausten laajuutta ja samalla myös sitä, millaista käyttöä ja mitä toimintoja huvilaan voidaan sijoittaa. Asiaa lähestytään ensisijaisesti rakennuksen ja sitä ympäröivän puiston ehdoilla. Vaihtoehdoista käydään keskustelua myös OmaStadi-ehdotuksen tekijöiden ja alueen muiden toimijoiden kanssa.

Rakennus on asemakaavassa suojeltu siten, ettei sen sisätiloissakaan saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat sen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä.

Nykyajan vaatimukset täyttävien museo-, ravintola- ja kokoustilojen sijoittaminen huvilaan on mielenkiintoinen mutta erittäin hankalasti toteutettava, monessa suhteessa riskialtis ja kallis vaihtoehto, joka väistämättä johtaisi myös hyvin korkeaan vuokraan ja suuriin käyttökustannuksiin.

Museotoiminta vaatii kokoelmien kannalta hallittuja olosuhteita mm. sisäilman lämpötilan, kosteuden ja valaistuksen osalta. Niiden toteuttaminen vaatii massiivista koneellista järjestelmää konehuoneineen ja kanavineen. Ympärivuotisesti vakaiden olosuhteiden luominen kesähuvilaksi suunniteltuun vanhaan hirsirakennukseen on erittäin vaikeaa ja myös riski sekä rakennukselle että sen kokoelmille. Myös ravintolan ja kokoustilojen rakentaminen säädösten mukaisesti on raskas toimenpide rakennukselle eikä tue sen suojeluarvoja.

Museon perustaminen ja ylläpito vaatii omistajataholta pitkäjänteistä sitoutumista vähintään vuosikymmeniksi. Resursseja on tarjolla rajallisesti, ja kaupungin omat museotyön voimavarat sitoutuvat nykyisistä palveluista ja kokoelmasta huolehtimiseen ja kulttuuriympäristön vaalimiseen. Vapaaehtoisvoimin hoidettujen museoiden ongelma on usein jatkuvuuden turvaaminen ja museon sekä kokoelman ylläpito perustamisvaiheen alkunostuksen jälkeen.

Vastaus on kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan ja kaupunkiympäristölautakunnan lausuntojen mukainen.

01.02.2021

Asia/7

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Laisaaren aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 19.01.2021 § 10

HEL 2020-010197 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloite koskee Arkkitehti Theodor Deckerin kauppaneuvos Henrik Borgströmille Laajasalon Tullisaareen suunnittelemaa, vuonna 1877 valmistunutta kesähuvilaa. Huvila siirtyi 1904 oopperalaulaja Aino Actén hallintaan ja edelleen Helsingin kaupungille vuonna 1944.

1980- luvulla rakennus on muutettu pienkonsertti ja yksityistilaisuus käyttöön. Rakennuksessa on toteutettu peruskorjaustoimenpiteitä 1980-luvulla sekä pienimuotoisempia korjaustoimenpiteitä 2000-luvulla, mutta ne ovat olleet korjaustarpeisiin nähden liian suppeita. Kokonaisvaltaista peruskorjausta ei rakennukselle ole tehty.

Voimassa olevassa asemakaavassa rakennus on suojeltu sr-1 merkinnällä, jolloin sisätiloissakaan ei saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat sen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä.

OmaStadi-hankkeen kautta tulleen ehdotuksen perusteella huvilan kunnostuksen suunnitteluun on varattu 100 000 euroa. Tällä summalla on teetetty laaja 20.10.2020 päivätty kuntotutkimus.

Tutkimuksessa on todettu, että "...rakennuksen vaurioituminen on laaja-alaista, mutta eriasteista. Rakennus on saatettavissa kuntoon vain laajamittaisella peruskorjaamisella, jossa jo syntyneet rakenteiden vauriot poistetaan ja rakenteita muutetaan rakennusfysikaalisesti turvallisemmiksi. Oleellisena osana on rakenteiden kosteuskuormituksen pienentäminen."

Museotoiminnan edellyttämien tarkkaan säädelyjen ympärivuotisten lämpötila- ja kosteusolosuhteiden aikaansaaminen ja ylläpitäminen vanhassa, kesähuvilaksi suunnitellussa ja sisätiloiltaan suojellussa rakennuksessa on erittäin haastava tehtävä ja lisäksi myös riski sekä rakennukselle että sen kokoelmille. Myöskään ravintolan ja kokouskäytön edellyttämien nykyvaatimukset täyttävän tekniikan sijoittaminen historialliseen sisältä suojeltuun rakennukseen ei tue sen suojeluarvoja.

Aino Acktén huvilaa koskevan OmaStadi-hankkeen suunnitelman tiivistelmässä todetaan:

"Tullisaaren puistoalueella oleva historiallinen Aino Acktén huvila pitää kunnostaa kasvavan Kaakkois-Helsingin kulttuuripaikaksi. Huvilassa voidaan järjestää konsertteja ja erilaisia asukkaiden tapaamistilaisuuksia. Laajasaloon muuttaa koko ajan uusia asukkaita. Huvilan käyttöönotto vahvistaisi heille Laajasalon identiteettiä. Saisi viihtymään paremmin uusillakin alueilla. Kaunis ja hyvin hoidettu Tullisaaren puisto vahvistaisi osaltaan myös uusien asuinalueiden kiinnostavuutta."

Nykyajan vaatimukset täyttävien museo-, ravintola- ja kokoustilojen sijoittaminen Aino Acktén huvilaan on mielenkiintoinen mutta erittäin hankalasti toteutettava, monessa suhteessa riskialtis ja kallis vaihtoehto, joka väistämättä johtaisi myös hyvin korkeaan vuokraan ja suuriin käyttökustannuksiin.

Rakennushistoriallisilta arvoiltaan ainutlaatuisen Aino Acktén huvilan tulevaisuutta ja tulevaa käyttöä tulee suunnitella ensisijaisesti Laajasalolaisille tärkeän historiallisen rakennuksen ja sen ympäristön omilla ehdoilla ja niitä kunnioittaen sekä löytää sinne erityisesti rakennuksen sisätilojen suojeluarvoihin hyvin sopivaa ja näitä arvoja vaarantamaton toimintaa.

Kaupunkiympäristölautakunta viittaa myös Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan samasta aiheesta kaupunginhallitukselle antamaan lausuntoon ja toteaa, että Aino Acktén huvilan tulevan käytön suunnittelua tulee jatkaa OmaStadi hankkeen ehdotuksen pohjalta, eikä siitä

01.02.2021

siten ole perustelua tehdä Suomen historian jännien naisten elävää museota.

12.01.2021 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kari Pudas, tekninen johtaja, puhelin: 310 15291
kari.pudas(a)hel.fi

Sari Hilden, rakennetun omaisuuden hallintapäällikkö, puhelin: 310 40315
sari.hilden(a)hel.fi

Eero Nuotio, kehityspäällikkö: 310 71239
eero.nuotio(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 01.12.2020 § 196

HEL 2020-010197 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että Aino Acktén huvilasta ei ole perusteltua tehdä Suomen historian jännien naisten museota.

OmaStadi -hankkeen puitteissa toteutettava Tullisaarella sijaitsevan Aino Acktén huvilan kunnostamisselvitys on käynnissä. Käsillä olevassa aloitteessa ehdotetaan, että huvilasta tehtäisiin Suomen historian jännien naisten museo.

Keski-Uudellamaalla museotoimintaa ohjaa ja koordinoi Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimiva Helsingin kaupungin museo, jonka tehtävä perustuu museolakiin. Aino Acktén huvilan ottamisessa museokäyttöön vaikuttavat sekä suojelumääräykset että museotoiminnan yleiset reunaehdot.

Parhailtaan on meneillään huvilan kuntoon liittyvät tutkimukset, joiden pohjalta arvioidaan sen rakenteiden korjattavuutta sekä korjausten laajuutta. Tämän rinnalla arvioidaan sitä, minkä tyyppistä käyttöä ja mitä toimintoja huvilaan voidaan sijoittaa. Asiaa lähestytään ensisijaisesti rakennuksen ja sitä ympäröivän puiston ehdoilla. Huvilan kunnostaminen sekä talon suunnittelu kaupunginosan kulttuuritaloksi sai alueella eniten ääniä osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä vuonna 2019. Kunnostustarpeen arvioinnin jälkeen käydään keskustelua talon mahdollisesta käytöstä aloitteen tekijöiden sekä alueen toimijoiden kanssa.

Huvilan tulevaa korjausta ja käyttöä ohjaa vuonna 1999 vahvistetun lainvoimaisen asemakaavan suojelumääräys sr-1 ”Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja historiallisen puistokokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä.”

Yleisesti ottaen museotoiminta vaatii kokoelmien kannalta täysin hallittuja olosuhteita mm. sisäilman lämpötilan, kosteuden ja valaistuksen osalta. Niiden toteuttaminen vaatii massiivista koneellista järjestelmää konehuoneineen ja kanavineen. Vanhaan hirsirakennukseen on erittäin vaikeaa luoda ympärivuotisesti vakaita olosuhteita. Myöskin ravintolan vaatiman keittiön rakentaminen säädösten mukaisesti on raskas toimenpide rakennukselle.

Naishistorian ja sukupuolen tutkimus on 1980-luvulta lähtien laajentunut ja voimistunut. Silti Suomenkin historiasta löytyy edelleen runsaasti erityisesti taloushistorian ja hyvinvointivaltion historian muodostumisen kannalta tärkeitä naisia, joiden historiaa ja merkitystä suuri yleisö tuntee huonosti jos ollenkaan. Sen lisäksi on Aino Acktén kaltaisia merkittäviä toimijoita, joiden vaiheet tunnetaan paremmin, mutta joiden elämäntyötä silti voitaisiin perustellusti nostaa enemmän näkyville. Tällainen historia paikantuisi luontevasti esimerkiksi aloitteessa mainittuun Aino Acktén huvilaan Tullisaareissa. Yleisemmälläkin tasolla voi todeta, että kiinnostavia teemoja sekä tutkimuksen että näyttelyiden aiheiksi olisi tarjolla runsaasti.

Toisaalta naishistorian voi katsoa valtavirtaistuneen myös museotyössä viimeistään 2000-luvulla yhdessä sukupuolentutkimuksen kanssa, ja on vaikea osoittaa suomalaista museota, joka ei huomioisi tätä paradigman muutosta toiminnassaan.

Kansainvälinen museoneuvosto ICOM (International Council of Museums) määrittelee museon seuraavasti:

”Museo on pysyvä, taloudellista hyötyä tavoittelematon, yhteiskuntaa ja sen kehitystä palveleva laitos, joka on avoinna yleisölle ja joka tutkimesta ja opetusta edistääkseen ja mielihyvää tuottaakseen hankkii, säilyttää, tutkii, käyttää tiedonvälitykseen ja pitää näytteillä aineellisia ja aineettomia todisteita ihmisestä ja hänen ympäristöstään.”

Museon perustaminen ja ylläpito vaatii omistajataholta aina pitkäjänteistä sitoutumista vähintäänkin vuosikymmeniksi. Näyttelytoiminnan lisäksi museotyö edellyttää kokoelmia, kokoelmanhallintaa, asiakaspalvelua ja pedagogista toimintaa. Resursseja on tarjolla rajallisesti, ja Helsingin kaupungin museotyövoimavarat sitoutuvat kaupungin kulttuu-

rihistoriallisista museopalveluista, kulttuurihistoriallisesta kokoelmasta sekä taidemuseotyöstä ja taidekokoelmasta huolehtimiseen ja kulttuuriympäristön vaalimiseen. Vapaaehtoisvoimin hoidettujen museoiden ongelma on usein jatkuvuuden turvaaminen ja museon sekä kokoelman ylläpito perustamisvaiheen alkuinnostuksen jälkeen. Kaupunginmuseon tiedossa ei ole nimenomaan naishistoriaan keskittyntä ja museon perustamisesta ja rahoittamisesta kiinnostunutta taustayhteisöä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää Aino Acktén huvilaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaana ja toivoo, että se saataisiin korjauksen jälkeen helsinkiläisten käyttöön esim. kulttuuri- ja taidetapahtumien näyttämönä.

Käsittely

01.12.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään lausunnon loppuun:

Lautakunta pitää Aino Acktén huvilaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaana ja toivoo, että se saataisiin korjauksen jälkeen helsinkiläisten käyttöön esim. kulttuuri- ja taidetapahtumien näyttämönä.

Kannattaja: Pauliina Saares

Vastaehdotus:

Johanna Nuorteva: Lisätään kappaleen 5 loppuun:

Huvilan kunnostaminen sekä talon suunnittelu kaupunginosan kulttuuritaloksi sai alueella eniten ääniä osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä vuonna 2019. Kunnostustarpeen arvioinnin jälkeen käydään keskustelua talon mahdollisesta käytöstä aloitteen tekijöiden sekä alueen toimijoiden kanssa.

Kannattaja: Sami Muttilainen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Sami Muttilaisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 3

Mika Ebeling, Arja Karhuvaara, Otto Meri

Ei-äännet: 10

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Tuomas Finne, Heimo Laaksonen, Sami

01.02.2021

Muttilainen, Johanna Nuorteva, Terhi Peltokorpi, Nasima Razmyar,
Pauliina Saares, Johanna Sydänmaa, Laura Varjokari

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Sami Muttilaisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 3–10.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Johanna Nuortevan vastaehdotuksen mukaisesti muutetuna.

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Arja Karhuvaara, Otto Meri, Laura Varjokari

Ei-äännet: 9

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Tuomas Finne, Heimo Laaksonen, Sami Muttilainen, Johanna Nuorteva, Terhi Peltokorpi, Nasima Razmyar, Pauliina Saares, Johanna Sydänmaa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Johanna Nuortevan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4–9.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi